

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(повна назва університету вищого навчального закладу)
Кафедра педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри
Янченко Т.В.
(підписати та підписати)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКС. ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

(назва і номер навчальної дисципліни)

Освітня програма 032 Історія та археологія

(назва освітньої програми для обов'язкової дисципліни)

2020 – 2021 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри педагогіки та методики викладання історії та суспільних дисциплін
(назва кафедри)

Протокол № 1 від 31 серпня 2020 року.

Розробники: Кулик Ірина Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і методики викладання історії та суспільних дисциплін

Мова навчання – українська.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 03 Гуманітарні науки (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів - 4	Спеціальність: 032 Історія та археологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 4 самостійної роботи студента - 8	Освітній ступінь – магістр	Лекції	
		22 год.	18 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	8 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		88 год.	год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид контролю: екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є теоретична та практична підготовка студентів до роботи у закладах вищої освіти.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» є засвоєння студентами системи знань про освітній процес у закладах вищої освіти, теоретико-методологічні засади педагогіки вищої школи, функціонування системи вищої освіти та її складових; формування у студентів практичних умінь та навичок, необхідних для забезпечення ефективної педагогічної діяльності; залучення студентів до діяльності творчого характеру; виховання у студентів прагнення до набуття нових знань та самовдосконалення впродовж всього життя; формування мотивації до професійної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання:

ПРН2. Базові знання з організації та проведення наукових досліджень.

ПРН7. Базові знання філософських, правових основ організації та функціонування системи освіти в Україні й світі.

ПРН8. Базові знання теоретичних основ організації освітнього процесу у закладах вищої освіти та методики викладання соціогуманітарних дисциплін.

ПРН12. Уміння демонструвати навички професійного спілкування з використанням наукових термінів, прийнятих у фаховому середовищі;

ПРН15. Уміння застосовувати сучасні методики викладання історії.

ПРН21. Уміння всебічно розглядати дослідницьку проблему з використанням відповідних джерел і наукової літератури;

ПРН25. Уміння використовувати інтерактивні технології навчання, сучасні інформаційні технології у процесі викладання соціогуманітарних дисциплін.

ПРН27. Уміння критично оцінювати ступінь розробленості дослідницької проблеми та новизну отриманих результатів.

ПРН28. Уміння визначати мету, об'єкт, предмет завдання та методи дослідження, обґрунтовувати його методологічні засади.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні *знати*:

- загальнотеоретичні основи педагогіки вищої школи;
- сутність основних категорій педагогіки вищої школи;
- сучасні тенденції та перспективи розвитку вищої освіти в Україні та за кордоном;
- теоретичні, організаційно-процесуальні, методичні засади освітнього процесу у закладах системи вищої освіти України;
- актуальні проблеми дидактики вищої школи та підходи до їх реалізації;
- особливості науково-дослідної та самостійної роботи студентів;
- сучасні інноваційні методи та форми організації навчання студентів;
- норми, критерії оцінювання знань, умінь студентів;
- сутність, функції, завдання, зміст основних напрямків організації виховного процесу у закладі вищої освіти;
- сутність, завдання та основні напрямки діяльності викладача закладу вищої освіти.

вміти:

- поєднувати теоретичні знання з практикою педагогічної діяльності;
- володіти формами, методами та прийомами освітнього процесу;
- мислити педагогічними категоріями, аналізувати сучасні документи щодо організації освітнього процесу у закладах вищої освіти;
- визначати тенденції й закономірності розвитку систем вітчизняної та зарубіжної вищої освіти;
- творчо використовувати надбання прогресивного педагогічного досвіду вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти;
- ефективно застосовувати традиційні й інноваційні технології навчання;
- здійснювати оптимальний вибір методів, форм, засобів навчання при вивченні тем різного змісту та рівня засвоєння;
- формувати позитивну навчальну мотивацію;
- логічно мислити, професійно обґрунтовувати та відстоювати власну точку зору щодо необхідності впровадження тих або інших інновацій у закладах вищої освіти.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

3. Тематичний план навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль № 1. Загальнотеоретичні основи педагогіки вищої школи.

Змістовий модуль № 2. Дидактика вищої школи

Змістовий модуль № 3. Виховний процес у закладах вищої освіти.

Змістовий модуль № 4. Організація роботи закладу вищої освіти.

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи (2)

Предмет, завдання, функції педагогіки вищої школи. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Категорії педагогіки вищої школи. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками. Педагогіка вищої школи як наука та навчальна дисципліна.

Тема 2. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи (4)

Загальне поняття методології. Рівні методології. Основи наукового педагогічного дослідження. Методологія педагогічного дослідження. Принципи педагогічного дослідження. Основні вимоги до проведення педагогічного дослідження. Логіка педагогічного дослідження. Методи наукового педагогічного дослідження.

Тема 3. Розвиток вищої освіти у світовій практиці (4)

Парадигми університетської освіти. Основні етапи становлення вищої освіти в Україні. Реформування системи вищої освіти як соціальне замовлення сучасного українського суспільства. Болонський процес як засіб інтеграції систем вищої освіти країн Європи. Цілі, принципи та етапи формування Європейської системи вищої освіти в Україні. ECTS: принципи, шляхи і засоби адаптації у вищу освіту України. Сучасні тенденції розвитку світової вищої освіти (глобалізація, інтеграція, демократизація, фундаменталізація, гуманізація та особистісна орієнтація). Закон України “Про вищу освіту”. Основні тенденції розвитку вищої школи в Україні.

Тема 4. Особливості освітнього процесу у закладах вищої освіти.

Освіта як соціальне явище. Передумови та проблеми реформування системи вищої освіти. Стандарти вищої освіти. Методологія використання особистісно-орієнтованого підходу в освітньому процесі ЗВО. Проектування майбутньої фахової діяльності як системоутворюючий елемент моделі професійної підготовки фахівців вищої школи. Державний стандарт вищої освіти. Навчально-методичний комплекс та його складові. Освітньо-професійна програма (ОПП) підготовки спеціалістів. Структурно-логічна схема підготовки спеціалістів. Освітньо-професійна характеристика (ОПХ). Навчальний план, його структура і порядок реалізації. Навчальна програма. Робоча навчальна програма. Перспективи та проблеми освітніх реформ та інновацій. Структура сучасної вищої освіти в Україні. Стандарти освітньої діяльності.

Змістовий модуль 2. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема 5. Поняття про дидактику вищої школи (2). Сутність та особливості освітнього процесу у закладах вищої освіти. Принципи навчання у закладах вищої освіти. Теоретико-методологічні основи організації освітнього процесу. Зміст освіти та його компоненти. Проектування змісту навчання і виховання у закладах вищої освіти. Компетентнісний підхід як основа створення та реалізації освітніх програм нового покоління. Загальна характеристика форм і методів організації навчання у закладах вищої освіти.

Тема 6. Сучасні освітні технології та методи навчання (4)

Поняття про освітню технологію як системну категорію. Структурні складові технології навчання (цілі навчання, зміст освіти, методи, форми, засоби педагогічної взаємодії, результат діяльності). Традиційні та інноваційні технології навчання. Технологія дистанційного навчання. Технологія кредитно-модульного навчання. Проблемне навчання. Інтерактивні технології навчання. Методи, засоби навчання у закладах вищої освіти. Активні й інтерактивні методи навчання.

Тема 7. Форми організації навчання у закладах вищої освіти (4)

Поняття про форми організації навчання у закладах вищої освіти. Лекція як форма організації навчання. Основні вимоги до лекції. Зміст і структура лекції. Організація практичних, лабораторних, семінарських занять, психолого-педагогічні аспекти проведення індивідуальних занять. Самостійна робота студентів, її основні види. Психолого-педагогічні аспекти ефективності самостійної роботи студентів.

Тема 8. Основи педагогічного контролю у закладах вищої освіти (2)

Поняття контролю навчальної діяльності студентів: функції, принципи організації, види та форми. Контроль та оцінка успішності студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання. Система оцінювання, організації зворотного зв'язку у навчальному процесі. Види, принципи та методи оцінювання (тестування, анкетування, усне та письмове опитування, написання міні-проектів, есе, інших видів письмових робіт). Функції та форми організації контролю (колоквіуми, контрольні роботи, заліки, іспити, курсові, магістерські роботи тощо).

Змістовий модуль 3. ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 9. Мета, завдання і специфічні риси професійної діяльності (4).

Особливості педагогічної діяльності у ЗВО. Напрями діяльності науково-педагогічного працівника. Педагогічна майстерність та її компоненти. Культура педагогічної комунікації. Готовність до педагогічної діяльності. Компоненти діяльності. Педагогічна техніка вчителя. Студент як суб'єкт педагогічної діяльності.

Тема 10. Виховна робота зі студентами (4).

Мета, напрями, методи, форми та засоби виховання студентської молоді. Реалізація виховної роботи у групі через інститут кураторів. Головні функції та напрями роботи куратора академічної групи. Особливості психічного і соціального розвитку молодшої людини в студентські роки. Суперечливості та кризи студентського віку. Соціальний, моральний та інтелектуальний розвиток студентів. Особливості адаптації студентів до освітнього процесу у закладах

вищої освіти. Методи, форми і засоби виховного впливу на особистість студента. Індивідуальна виховна робота зі студентами. Педагогічні основи функціонування студентського самоврядування.

Змістовий модуль 4. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Тема 11. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи. Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Система управління закладом вищої освіти. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Загальні основи й принципи управління. Суб'єкти управлінської діяльності. Структурні підрозділи закладу вищої освіти. Організація роботи закладу вищої освіти.

Учасники освітнього процесу. Науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники. Вчені звання наукових і науково-педагогічних працівників. Основні посади наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладів вищої освіти. Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи. Педагогічна культура та педагогічна майстерність. Педагогічна техніка викладача. Профілактика синдрому професійного вигорання. Основи управління у вищій школі. Поняття та складові професійної готовності викладача ЗВО.

3. Структура курсу

№	Назва теми	Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Загальнотеоретичні основи педагогіки вищої школи					
1.	Теоретико-методологічні засади педагогіки вищої школи	6	2	-	4
2.	Методологія педагогіки вищої школи	8	2	2	4
3.	Концептуальні етапи становлення вищої освіти	8	2	2	4
4.	Педагогічний процес у закладах вищої освіти	8	2	-	6
Всього за змістовий модуль 1.		30	8	4	18
Змістовий модуль 2. Дидактика вищої школи					
5.	Поняття про дидактику вищої школи. Дидактичні технології.	8	2	-	6
6.	Сучасні освітні технології та методи навчання	6	2	2	2

7.	Форми організації навчання у закладах вищої освіти	6	2	2	2
8.	Основи педагогічного контролю та діагностики у закладах вищої освіти	10	2	-	8
	Всього за змістовий модуль 2.	30	8	4	18
Змістовий модуль 3. Виховний процес у закладах вищої освіти					
9.	Мета, завдання і специфічні риси професійної діяльності	12	2	2	8
10.	Виховна робота зі студентами	18	-	-	18
	Всього за змістовий модуль 3.	30	2	2	26
Змістовий модуль 4. Організація роботи закладу вищої освіти					
11.	Система управління ЗВО. Учасники освітнього процесу	30	4	-	26
	Всього за змістовий модуль 4.	30	4	-	26
	Всього за курс	120	22	10	88

4. Тематика практичних занять.

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Методологія педагогіки вищої школи, методи науково-педагогічних досліджень	2
2.	Соціально-історичні характеристики і тенденції розвитку вищої освіти в Україні	2
3.	Мета, зміст, організація освітнього процесу у закладах вищої освіти	2
4.	Характеристика форм і методів організації навчання у закладах вищої освіти	2
5.	Особливості педагогічної діяльності у закладах вищої освіти	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретико-методологічні засади педагогіки вищої школи	4

2	Методологія педагогіки вищої школи	4
3	Концептуальні етапи становлення вищої освіти	4
4	Педагогічний процес у закладах вищої освіти	6
5	Дидактичні технології у закладах вищої освіти	6
6	Сучасні освітні технології та методи навчання	2
7	Форми організації навчання у закладах вищої освіти	2
8	Основи педагогічного контролю та діагностики у закладах вищої освіти	8
9	Мета, завдання і специфічні риси професійної діяльності	8
10	Виховна робота зі студентами	18
11.	Система управління ЗВО. Учасники освітнього процесу	26

6. Методи навчання

За ступенем самостійності й активності пізнавальної діяльності студентів: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи, дослідницький.

7. Методи контролю

Поточний контроль: оцінювання усних відповідей на практичних заняттях, виконання навчальних та дослідницьких проектів, творчих завдань, підготовка презентацій, рефератів, доповідей і повідомлень; захист індивідуального науково-дослідного завдання, виконання умовно-графічних робіт (опорні конспекти, схеми, таблиці); участь у дискусії. Модульний контроль: виконання тестів, написання есе, аналіз проблемних педагогічних задач, кейс-метод. Підсумковий контроль – екзамен (комплексне оцінювання рівня сформованості дисциплінарних компетентностей).

8. Розподіл балів, які отримують студенти (поточний та підсумковий)

	Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий екзамен	Сума	
	Змістовий модуль 1.				Змістовий модуль 2.				Змістовий модуль 3.		Змістовий модуль 4.			
Тема	T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8	T.9	T.10	T.11			
Бали	3	7	7	7	2	12	13	2	8	3	11		25	100

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку

90 – 100	A	відмінно	Зараховано
83 – 89	B	добре	
75 – 82	C		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	F _x	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Навчальна програма, робоча навчальна програма, опорні конспекти лекцій з навчальної дисципліни, наочний супровід матеріалу лекцій у вигляді презентацій (у програмі Power Point); навчальні відеофільми (фрагменти), плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, комплекс тестових завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів; завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література

Базова

- Закон України «Про вищу освіту». Закон від 01.07.2014 № 1556-VII vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
- Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
- Алексюк А. М. Педагогіка вищої школи. Історія. Проблеми. Київ : Либідь, 1998. 558 с.
- Антонова О. Є, Гусак В. М., Дубасенюк О. А. Професіографічний підхід у системі вищої освіти: монографія / колектив авторів, за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во О. О. Євенок, 2019. 328 с.
- Артьомов І.В. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/9701>
- Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: навч.- метод. посібник. Київ : Кондор, 2008. 271 с.
- Андрущенко В. П. Педагогіка вищої школи: підручник / АПН України; Інститут вищої освіти. Василь Григорович Кремень (ред.) Київ : Педагогічна думка, 2009. 256 с.
- Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна – Болонья – Саламанга – Прага – Берлін) / упор. М.Ф. Степко та ін. Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2003. 52 с.
- Болонський процес: Документи / укл: З.І. Тимошенко, А.М. Грохов, Ю.А. Гапон, Ю.У. Полеха. Київ: Вид-во Європ.ун-ту, 2004. 169 с.

- Бартенєва І.О., Богданова І.М., Бужина І.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Одеса: ПДПУ імені К.Д.Ушинського, 2002. 312 с.
- Біляковська О.О, Мицишин І.Я., Цюра С.Б.. Дидактика вищої школи: навч. посібн. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 215 с.
- Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. Київ : Вересень, 1996. 129 с.
- Бойченко В.В. Дидактичні системи у вищій освіті : навч. посіб. Умань : ПП 2013. 121 с. URL: <http://divovo.in.ua/didaktichni-sistemi-u-vishij-osviti-navchalenij-posibnik.html>
- Брінклі А. Мистецтво бути викладачем: практ. посіб. Київ: навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. 2003. 144 с.
- Брітченко І.Г. Стрельніков В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.
- Булгакова Н. Б. Педагогіка вищої школи: конспект лекцій. Київ: НАУ, 2003. 140 с.
- Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 383 с.
- Вітвицька С. С. Практикум з педагогіки вищої школи : методичний посібник для студентів магістратури за модульно-рейтинговою системою навчання. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2005. 396 с.
- Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи. Київ: КПІ імені Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
- Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376 с.
- Гончаренко С.У. Методика як наука. Київ: Либідь, 2000. 30 с.
- Гронлунд В., Норман Е. Оцінювання студентської успішності: практ. посіб. Київ: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312 с.
- Дубасенюк О.А. Теоретичні і методичні основи виховної діяльності педагога. Київ: Центр навч. літ-ри, 1996. 156 с.
- Дубасенюк О.А. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики: монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 564 с.
- Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: підручник для вищих педагог. навч. закладів. Київ: Вища школа, 1997. 350 с.
- Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. 2-е видання, доповнене. Київ : «Академвидав», 2012. 352 с.
- Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / [Кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.Ш.; наук. ред. Арістова А.В.; упорядн. словника Волобуєва С.В.]. Київ : НТУ, 2017. 172 с.
- Євтушенко М.Ю., Хижняк М.І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 350 с.
- Карапузова Н. Д. Основи педагогічної ергономіки : навч. посіб. Київ: «Академвидав», 2012. 192 с.
- Кремень В.Г. Болонський процес в Україні. Київ: Кондор, 2008. 126 с.
- Корсак К.В. Вища освіта і Болонський процес. Київ: Кондор, 2008. 112 с.
- Кремень В.Г. Педагогіка вищої школи : підручник. Київ : Педагогічна думка, 2009. 256 с.

Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи навч. посібник. Київ : Знання, 2009. 387 с.

Кудіна В.В. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Ленвіт, 2007. 194 с.

Корягін М.В., Чік В.Ю. Основи наукових досліджень. Львів: Алерта, 2019. 622 с.

Лозова В.І. Лекції з педагогіки вищої школи. Харків: ОВС, 2006. 496 с.

Максименко В. П. Дидактика: курс лекцій: навч. посіб. Хмельницький: ХмЦНП, 2013. 222 с. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5271/1/V_Maksymenko_DKL_GI.pdf

Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. 307 с.

Нісімчук А. С. Інноваційні технології педагогічної освіти : монографія. Луцьк : Твердиня, 2012. 478 с.

Основи академічної мобільності викладача закладу вищої освіти : методичні рекомендації для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» / М.І.Олійник, К.С.Кузнецова, Т.А.Колтунович, І.Р.Перепелюк. Чернівці : Видавничий дім «РОДОВІД», 2019. 140 с.

Педагогічна освіта – необхідна складова професійного становлення фахівця в умовах класичного університету. Актуальні проблеми педагогічної освіти : соціокультурний вимір : колективна монографія / Олійник М.І., Мачинська Н.І., Войтович А.Ю. та ін., за ред. Мачинської Н.І. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 352 с.

Пашенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 228 с.

Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.

Степко М., Болюбаш Я., Левківський К., Сухарніков Ю. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес. Київ, 2004. 159 с.

Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи. Київ: НПУ, 2003. 256 с.

Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.

Педагогіка вищої школи: словник-довідник / упоряд. О.О.Фунтікова. Запоріжжя: ГУЗІДМУ, 2007. 404 с.

Подоляк Л.Г. Юрченко В.І. Психологія вищої школи: підруч. для студ. ВНЗ. Вид. 3-є, випр. і допов. Київ: Каравела, 2011. 360 с.

Павленко В.В. Становлення та розвиток ідеї розвивального навчання. *Наукові записки : зб. праць молодих вчених та аспірантів ХГПА*. Хмельницький : ХГПА, 2012. Вип.1. С.164–174. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/20624/1/1.PDF>

Програмоване навчання. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-4323.html>

Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 03. 11. 2004 р.

Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України: Постанова Кабінету Міністрів України N1341 від 23 листопада 2011 р. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/1326289476970265/page5>

- Пашенко М.І., Красноштан І.В. Педагогіка: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 228 с.
- Руснак І.С. Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. Посібник. Чернівці: Букрек, 2009. 176 с.
- Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.
- Стражнікова І.В. Дидактичні системи у вищій освіті : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. 108 с. URL: <https://kpibs.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/126/2019/09/Дидактичні-системи-у-вищій-освіті.pdf>
- Сучасні технології в освіті. Ч. 1. Сучасні технології навчання : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / упоряд.: Філімонова Т. В., Тарнавська С. В., Орищенко І. О. та ін. ; наук. ред. Березівська Л. Д. Київ, 2015. 377 с. URL: http://umo.edu.ua/images/content/biblioteka/suchasni_tehnolog_navch.pdf
- Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 472 с.
- Туркот Т. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2011. 625 с.
- Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч. посібник. 2-ге вид., доп. Київ : Академвидав, 2010. 456 с.
- Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. Харків: ФОП Панов А. М., 2017. 2017. 237 с.

Додаткова

- Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів. *Проблеми освіти*. Київ. 2001. Вип. 24. С. 108 – 111.
- Андрущенко В. Інтеграція цінностей: педагогічний досвід Європи. Стаття перша. Велика хартія Університетів. *Вища освіта України*. 2013. № 1. С. 3 – 8.
- Андрущенко В. Вчитель ХХІ століття: нова стратегія Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. *Вища освіта України*. 2016. 4 (63). С. 5 – 147.
- Бондар В. Проблеми теоретичної компетентності та методологічної культури дослідників у галузі педагогічних наук. *Вища освіта України*. 2016. 4 (63). С. 18 – 23.
- Бесєдіна Л.М. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах : методичний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Логос, 2009. 204 с.
- Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). Київ : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. 169 с.
- Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис. *Вища школа*. 2010. № 3 – 4. С. 11 – 35.
- Величенко Л. К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу. Одеса. : ПНЦ АПН України, 2005. 302 с.
- Генсон М. Керування освітою та організаційна поведінка. Львів : Літопис, 2002. 206 с.
- Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 1997. 376с.

- Гронлунд В., Норман Е. Оцінювання студентської успішності: практ. посіб. Київ: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні», 2005. 312 с.
- Дзяд О.В. Спільні політики Європейського Союзу та їх значення для України / Common EU Policies and Their Significance for Ukraine : навч. посіб. / За заг. ред М. Бойцуна, І. Грицяка, Я. Мудрого, Л. Прокопенка та В. Стрельцова. К.: Вид-во «Міленіум», 2009. 668 с.
- Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: підручник для вищих педагог. навч. закладів. Київ: Вища школа, 1997. 350 с.
- Нагаєв В.М. Університетська освіта: навчальний посібник. Харків: Смугаста типографія, 2015. 218 с.
- Павленко В.В. Становлення та розвиток ідеї розвивального навчання. Наукові записки : зб. праць молодих вчених та аспірантів ХГПА. Хмельницький : ХГПА, 2012. Вип.1. С.164–174. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/20624/1/1.PDF>
- Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова Кабінету Міністрів України № 896 від 03. 11. 2004 р.
- Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. Зб. наук. пр. Випуск 15. Київ: ДОВ «Вінниця», 2007. 492 с.
- Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. – 2-ге вид., доп. і переробл. Київ : Ленвіт, 2007. 194 с.
- Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Знання, 2012. 486 с.
- Марушкевич А.А. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2007. 180 с.
- Морозов В. Педагогічний процес як просвітництво і дослідницька діяльність // Вища освіта України. 2013. № 1. С. 28 – 39.
- Нові технології навчання: наук.- метод. зб. вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болубаш, І.А. Шелест та ін. Київ, 2010. 185 с.
- Пехота О.М. Освітні технології : навч.-метод. посібник. Київ: А.С.К., 2004. 256 с.
- Руснак І. С. Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. Чернівці : Рута, 2008. 176 с.
- Слепкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ: Знання, 2000. 324 с.
- Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: навчально-метод. посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження. Одеса, 2002. 424 с.
- Чернілевський Д. В. Педагогіка та психологія вищої школи: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Вінниця: ВНПУ, 2006. 402 с.
- Ярошук Л. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: навчальний посібник. Луцьк: ЛНПУ, 2010. 308 с.

Інформаційні ресурси

Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Режим доступу до сайту : <http://www.mon.gov.ua>.

Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Режим доступу до сайту : <http://naqa.gov.ua>

Офіційний сайт ЮНЕСКО. Режим доступу до сайту: <http://www.unesco.org/pidruchniki.ws/pedagogika>
<http://www.iteach.com.ua> – український сайт програми Intel «Навчання для майбутнього».
<http://www.intel.com/education/teach> – Intel® Teach to the Future.
<http://thefuture.news/about/> – The Future – освітній ресурс про новітні технології
<https://www.ed-era.com/> – Educational Era
<http://osvita.org.ua> – освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України.
<https://childfund.org.ua/> – соціальна освіта в Україні (організація семінарів, тренінгів, дистанційна освіта у галузі соціальної педагогіки).
Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу :
<http://www.nbuv.gov.ua>.
Національна парламентська бібліотека України. Режим доступу :
<http://www.nplu.kiev.ua>
Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка. Режим доступу :
<http://korolenko.kharkov.com>